

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joi și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sërba-vom și noi?

(*) Sërba-vom și noi?

Astfel se întreabă și poporul nostru care și el împlinesce o jumătate de veac dela anul în care stegari luminați și brațe vênjose l'au scos din robie, în care an cu sânge s'a spălat rușinea iobăgiei cu sânge s'a iscalit zapisul libertății. Pute-vom și noi aduna măcar a deca din numărul uriaș de acum 50 de ani, ca să dăm frâu liber sentimentelor de cari suntem agitați, ca să spunem în lumea largă unde am ajuns după o jumătate de veac, ca să ne dăm sêma de faptele noastre din acest restimp?

Înzădar îți pui această întrebare, popor românesc. Dorința ta de a sërători amintirea luptei tale pentru libertate este deșartă. Putința de a te înfruni în număr mare, de a vedea mii de frați de un sânge la un loc preamărind fructele libertății, sêu poce osândind cu lacrimi și blăstem prigonirile dușmane, îți este luată. N'ai voie nici să te veselești nici să jelesci, — asta e porunca mare a dîlei pentru tine.

Căci pentru a te înfruni, popor român, ție îți trebuie scutul străbun, stégul têu roș galbin-vênăt, ăr acesta de mult e frânt, căci el e talismanul libertății. Și roșul e iubirea, ce te cimenteză și îți dă țaria sufletescă, albastru e credința cătră Domnul ceriului, Domnul țerii și cătră tine, și aurie e raza scutitoare a sôrelui, — și aceste trei simbole dușmanni ți lea confiscat, căci pentru el primejdie însemneză.

Nu, n'ai voie a te înfruni în adunare mare, căci răpit pôte de însemnătatea momentului a-i spune lumii multe. Ai spune, că nu te-ai adunat ca să te veselești cu chimvale și cu dansuri, ca și dușmanul têu, care joacă desmătat pe ruinele libertății tale, ci te-ai adunat ca să ridici acușe grave și protest. A i spune pôte, ca libertatea ta este minimul de libertate, de care poporele se bucură la sfîrșitul acestui măreț veac; că dorințele tale modeste, stipulate în cele 16 puncte din petiția Românilor de pe Câmpul libertății, au fost batjocorite în cea mai mare parte; că făgăduințele Suveranilor din anii eliberării, privitoare la „egala îndreptățire a tuturor cetățenilor” și la ocrotirea națiunilor și a confesiunilor au fost suprimate de apăsătorii nostri imediați; că legile țerii, provădute cu cea mai înaltă sancționare a Maiestății sale sunt sistematice și cu cea mai nefarie cutezanță încălțate; că poporele țerii nu sunt reprezentate în corpurile legiuitoare, ci numai un singur popor, același, care știe să se preamărescă pe răs-vrătiții de odinioară; că aceste popore, cari în dîle grele au apărât țara și coróna, astăzi sunt — *mutatis mutandis* — în aceeaș grea și nemeritată situație ca înainte cu o jumătate de veac.

Dușmanii se tem de aceste și — pentru aceea tu n'ai voie să te înfruntesci. Nu, — pentru-că înfrunțarea pentru ei ar fi o rușine. Căci tu nu te-ai aduna ca să te veselești ci ca acuzător public, ți-ai ridica vocea ta puternică și înfiorătoare de protestare. Tot ce ai amar și greu la inimă ai

depune în această voce, tot ce de cincideci de ani îți ferbe la inimă.

Vocea ta puternică ar pëtrunde și la alte popore din țeri îndepărtate, ar pëtrunde pôte și până la tinda regelui și ar descuia inimi multe. Mulți ar putea auzi lucruri de cari s'ar îngrozi, și s'ar mira, că după 50 de ani de „libertate” noi trăim o viață atât de — „liberă”. Eată de ce dîua înfrunțării noastre n'ar fi o dî de sërbatore veselnică, ci ușor ar putea deveni o „dies irae”, căci dêu, — păharul e plin! Și de asta se tem dușmanii nostri și din acest motiv ori-ce înfrunire ne-o oprește!

Eată de ce noi nu vom avea o sërbatore mare națională cu sgomot și alaiu. Și nu din lașitate, nu de frica baionetelor gendarmilor ne supunem noi acelor apăsătoare dispoziții, cari opres și pedepesc înfrunirile și liberile manifestări, — principii pentru cari în 48 am purtat arma — ci fiind-că noi ne-am făcut de supremă virtute, de a fi în țara această element de ordine și dacă ađi mîne țara se va clătina în temelile sale în urma atător ilegalități, nu noi vom se avem vre o responsabilitate. Afară de această sângene noastră e scump, brațele noastre reclamate în dîci de părți de binele și înaintarea neamului, încât întręga rasă a lui Árpád nu merită să ne espunem baionetelor, — convocând bunăoră o mare adunare națională pentru dîua de 3/15 Mai, cum au svonit unii cărturari idealisti de ai nostri. Nu, să nu ne ocupe gândul astorfel de adunări, căci n'ar fi nici un act de prudență. Forței brutuale să nu'i opunem noi forța noastră, căci prea le-am împlini o plăcere diavolească.

Prin asta însă n'am dîs, ca să lăsăm să trecă anul acesta fără nici o sërbatore. Din contră suntem de părerea, că indiferenți și apatici nu ne este ertat să fim. Demnitatea anului, care este o pagină de aur în istoria sbuciumată a poporului nostru, o preținde, ca să ne aducem aminte de evenimentele de-atunci. Trebuie să ne arătăm vrednici de faptele eroilor nostri.

Tot ce putem însă face este, ca ținînd cont de starea lucrurilor în sinul nostru și în tabăra dușmanilor, se sërbiăm fără a provoca, se aranjăm cum am dîce sërbatore familiare. În fie-care sat, în fiecare petec de pămînt locuit de Români dîua de 3/15 Mai ne pôte fi astfel o sërbatore națională.

— Munca se înceteze în această dî și poporul se alerge la biserică și aici în rugăciuni se imploare îndreptarea stărilor supărăcioșe. Glasul rugător se va înălța astfel împreună cu glasul cucernic al clopotelor la cel mai înalt chibzuitor, la cel ce conduce destinele poporilor, de unde așteptăm pogoririle dreptății. În loc de steptardul tricolor ne va ocroti praporul creștin de care dușmanul are tēmă. În loc de veselie sufletul nostru se va învêli cu jale și prin rugăciuni se va întări cu nădeje în înviitor.

Êr preoții s'și aducă aminte în rugămintele lor de sufletele celor căduți în lupta pentru învingerea dreptății și pe popor s'îl învêțe în cuvîntări a cinsti memoria marilor bărbați. Poporul în frunte cu preoții să pribegiască apoi la mormintele părăsite ale

vrednicilor luptători, să le încunune, se cadă acolo în ghenunchi și în rugăciune să amintescă numele lor cu evlavie. Uveni-li-se acestor bărbați atîta cînte cel puțin acum, la împlinirea unei jumătăți de veac dela faptele sêvșite prin dênșii.

Și tôte aceste să pörte timbrul unei pacinice sërbari. Sê lipsescă și umbra agitării, să ne ferim de tot ce ar puté servi la nouă osende și persecuțiuni. Multe și rafinate sunt cursele ce ni se pun, dela multe ne oprese puternicii țerii, dar dela o astfel de sërbare nime nu ne pôte opri. Biserica noastră, ce ne-a susținut și nutrit naționalicește în șirul veacurilor, ne stă încă deschisă. Sê alergăm la sinul ei și sê ne rugăm.

Astfel sê fie sërbatore noastră națională.

„Reuniunea pedagogică română din Bucovina”.

Frații noștri bucovineni fac mari progrese. Înființată Asociațiunea preoților ortodoxi ei s'au pus pe lucru și mai departe și acum ne sosește o nouă veste îmbucurătoare: au înființat o „reuniune pedagogică română”. Statutele unei astfel de reuniuni sunt aprobate de guvern deja din 1893, însă în practică au fost puse numai acum, constituindu-se numita societate. În înțelesul statutelor sediul acestei reuniuni va fi în Cernăuți. Scopul ei este a) *înfrunirea învățătorilor și a tuturor elementelor chemate a conlucra la prosperarea institutelor de educațiune și instrucțiune și în genere pentru luminarea poporului român din Bucovina*; b) *cultivarea științelor pedagogice, teoretice și practice*; c) *răspîndirea și popularizarea principiilor naționale de educațiune și instrucțiune între popor*; d) *representarea intereselor școlii și a învățătorilor în marginile legii*. Pentru realizarea acestui scop reuniunea va ținea înfruniri, va înființa biblioteci centrale și provinciale, va ține prelegeri publice, desvôltînd interesul poporului pentru școlă, meserie și comerț, va redacta un jurnal și în casuri de lipsă va înainta la guvern petițiuni în interesul înaintării progresului didactic.

Dorim succes deplin reuniunii, ce s'a luat asuprași îndeplinirea acestor frumoșe chemări.

Bal românesc în postul Paștilor!

Societatea academică „România Jună” din Viena a arangiat o „petrecere cu dans” în scopul, ca venitul curat să se adaugă la fondul menit pentru întemeierea unui alumneu pentru studenții lipsiți de mijlôce.

Dîua petrecerei a fost 4 Martie a. c., Vineri în prima sêptemînă a postului Pascilor.

În numărul 48 al dîarului „Tribuna” de aici pseudonimul „Cunctator” raporteză asupra frumosului succes moral al acestei petreceri.

Ce privește scopul umanitar raportorul dîce, că „este încă nedecis, dacă acest scop s'a ajuns ori ba”, — se vede că acesta atárnă mai mult dela rezultatul contribuțiilor pe listele de colectare trimise prin tôte părțile locuite de Români.

În partea a doua a raportului sêu scrie „Cunctator” și tipăresce „Tribuna”:

„La listele exmise pentru colecte cu scopul de a spori fondul alumneului nu ne a sosit încă nici un răspuns. Nici că a fost timp să sôsescă. O singură damă s'a grăbit să ne încunoscînzeze, că nu'i permite fiiceid-sale să colecteze, fiind fixat termenul petrecerei în post. Evlavie deplasată. Așa dar să fie păcat în contra legii și a neamului, ca să ajutorezi o întreprindere, care tînde într'acolo ca să ridice nimbul românismului în străinătate și în același timp să adune suma necesară spre a scuti de fôme mulți băieți sêraci, cari potesc și când ar trebui sê mănânce cu dulce”.

Noi trebuie să ne acomodăm publicului și datinelor de aici, dacă voim ca o mână de ômeni să ne ajungem scopul, ridicînd și susținînd renumele neamului nostru între străini.

Dacă dama din chestie în tot decursul posului a postit conscientios, atunci are dreptul să ne facă nouă imputări, dacă însă a mîncat un miligram de carne, ei — atunci cum vine să ne facă imputări că nu ținem moravurile străbune? Cine e mai bun decît noi, acela, dar numai acela, are causă și drept să ne critizeze.

Par-îel cu acest cas trebuie să amintesc cu recunoscință atitudinea dlui archimandrit Repta din Cernăuți.

D-sa, rugat fiind prin o domni.ôră să contribuie la colecta ce o făcea pe lista primită, a răspuns, că va trimite contribuirea d-sale pe lîngă o scrisore în care își va exprima părerea. Eată un bărbat adevărat cult și corect.

Apoi ortodox mai conscientios și din sinceră convingere evlavios, decît Exc. Sa dl N. Dumba, nu ușor se găsește. Și totuși nu a pregetat să primescă protectoratul petrecerei. Nul pentru-că este om nu numai luminat și de inimă, ci și de o logică liberă de sofisme și fariseism.”

Dacă „Cunctator”, când a scris aceste expectorațiuni, și-ar fi adus a minte de înțelesul pseudonimului, pe care și l'a ales, atunci s'ar fi ferit de a ataca într'o formă atît de — deplasată pe dama din chestiune, trăgînd la îndoială sinceritatea convingerei și evlaviei sale și imputându i sofisme și fariseism.

Dama din chestiune nu a făcut alta decît a declarat într'o epistolă privată, că cu tot dorul ce-l are pentru prosperarea societății „România Jună”, din principii nu i pôte permite fiicei sale, ca să contribuie la o petrecere cu dans, care să arangiază în postul Pascilor.

Că acesta dama din chestiune a dat numai expresiune convingerei sale individuale și nu a făcut nici o critică, ăr dacă exprimarea părerei sale totuși invôlvă critică, această nu este vina d-sale.

Dama din chestiune vedîndu-se astfel atacată în publicitate, — nu sê sfiesce a susținea cu fața deschisă corectitatea părerei sale și ne-a permis a comunica, că această damă este dîmna Maria Cosma, soția dlui Parteniu Cosma din Sibiu.

Cestiunea sulevată este de o însemnătate mare, pe care să vede, că „Tribuna” nu a observat-o, când a publicat fără nici un comentariu cele scrise de „Cunctator” cel grabnic la judecată.

E vorba de indiferentismul religios, care durere, — se lătește chiar și între tinerii nostri universitari, — mângăierea și speranța noastră, cari ați în timpuri atât de vitrege suntem siliti a lupta pentru biserică și neam.

Repet, pentru biserică și neam, căci cutezăm a afirma, că numai până atunci vor ținea românii la naționalitate, până când vor ținea la religia lor românească și la obiceiurile religioase.

Ține „Cunctator“, că ei trebuie să se acomodeze publicului și datinelor de acolo, din Viena. Da, — se vor fi ținând în acel oraș, molipsit de jidovi, și în post câte o petrecere cu dans, dar nici nouă, nici publicului celui mare din Viena, populației adevărat vieneze, nu-i vor conveni atari datini.

Face-se la curtea împăratăscă din Viena dans în post; merge primarul Vienei Dr. Lueger la vre-o petrecere cu dans arangiată în postul Pascilor? De sigur nu; nu sunt aceste datini vieneze.

Dar ce vor dice cetitorii „Tribunei“, românii dela sate; ore se urmeze și ei exemplul universitarilor și se facă în postul Pascilor petreceri cu dans?

Nu și aduce „Cunctator“ aminte din dăile copilăriei sale, din casa părintească în comuna sa natală, că Vineri în prima săptămână a Pascilor, — bătăni cel puțin, — merg la sânta biserică, ér Sâmbăta se cuminecă?

Dacă universitarii nostri cu spiritul lor modern-liberal arangiază în aceeași di petrecere cu dans, — facă-o, noi nu-i putem opri, — dar nu se laude cu fapta lor, nu dea exemplu rău celor din provincie dela sate, cari țin încă la aședămintele religioase bisericesci, nu cără sprijin moral și material pentru atari petreceri și nu atace pe o damă, pentru-că după convingerea sa individuală nu pôte conșimți cu atari porniri.

Noi putem, — mulțămii lui D-șeur, — asigura pe „Cunctator“, că convingerea damei din cestiune este împărțită de înțregă masa poporului românesc.

Să provocă „Cunctator“ la atitudinea dlui Archimandrit Repta din Cernăuți; — noi tare credem, că prea s'a grăbit „Cunctator“ mai ales, că — cu noscând pe dl Repta — avem convingerea, că părerea dsale în epistola promisă vafi în lemerit identică cu părerea damei celei atacate.

Ce privește pe Excel. Sa dl N. Dumba, pre care și noi l cunoscem ca ortodox conscient și evlavios, — nu credem, că-i va conveni nici sulevarea cestiunei în publicitate, nici provocarea la autoritatea sa.

Este ore de lipsă să mai amintim, că reflexiunile noastre nu ating nici cât de puțin scopurile nobile și frumoșe urmărite de universitarii nostri, de „România Jună“?

Este ore de lipsă să asigurăm despre iubirea noastră pre „Cunctator“ și pre colegii săi, cari sunt sânge din sângele nostru?

Apelăm însă la simțul înăscut tinerimei noastre și cultivat în casa părintească, care nu trebuie înăbușit, ci conservat și în vârtejul marelui oraș străin și dăcem: nu cu desconsiderarea aședămintelor religioase-bisericesci să se urmărească scopuri umanitare, fie cât de nobile. căci din câștigul de o parte rezultă mare pagubă de altă parte.

Nu e potrivită nici paralela aceea a lui „Cunctator“, când somcă pre dama din cestiune, că numai atunci are drept să critice, dacă n'a mâncat în post nici măcar un miligram de carne.

Făcutu-le-a cneva universitarilor imputare că nu țin regulat posturile în mănecare?

Nu vede „Cunctator“ diferența cea mare, care există între ceea-ce faci în intimitatea casnică și între ce faci în sgomotul publicității?

Dama din cestiune, ca presidentă a reuniunii femeilor române din Sibiu

a arangiat multe petreceri cu dans pentru scopuri culturale-umanitare românești.

Dama din cestiune tocmai în timpul de față și consacră fructifera sa activitate înființării unui internat de fete, în care elevele deoparte se și câștige cunoscințele pedagogice, pentru ca să ajungă învățătoare poporului nostru, de altă parte se capete instrucțiune în industria de casă și în toate ramurile economice potrivite pentru femei, pentru ca să ajungă bune economice și să fie bune tovarăse a bărbaților în lupta pentru biserică și neam, pentru prosperare națională.

Dama din cestiune ați e în fruntea mesei studenților, unde în fiecare an pimesc prânz gratuit 50 de studenți români dela școlile din Sibiu lipsiți de mijloce.

Dama din cestiune îngrijesce deci în faptă ca băieții să nu postescă, când ar trebui să mănecă de dulce, dar îngrijesce tot odată și de aceea, ca băieții să capete mănecări bune de post, când trebuie să postescă.

Cu dama din cestiune noi, cari scriem aceste știri nu avem altă legătură decât respectul și simpatia, de cari trebuie să fim cuprinși față de — atacuri deplasate, — astfel cu totul liberi de ori-ce considerațiune ne-am permis a schița în linii largi activitatea d-sale, pentru a arăta cu cât mai bine făcea raportorul critic, dacă era mai „Cunctator“.

Noi din totă inima sprijinim și împărțăm părerea și convingerea dănei Maria Cosma.

Scrisore din Budapesta.

— 17 Martie, 1898.

— Sărbările „naționale“. — Socialiștii domni situației — Unbriet Slovac. — Păruială dela Buda.

Aici s'au făcut mari pregătiri, cu săptămâni înainte pentru sărbarea lui 3/15 Martie. Avea se fie o di epocală în seria serărilor naționale căci era a 50 aniversare a învingerii truției maghiare. Splendide sărbări naționale s'au proiectat și s'au ales cu — splendide demonstrații socialiste. Marea adunare festivă (ünnepe'yes nagygyűlés) din „nemzeti lovarda“ s'a încheiat cu un fiasco național complet. M'am abătut și eu p'acolo pentru că cetisem, că sedința s'a deschide și încheie cu „az ő s s z e s budapesti dalárdák hazatias éneke“. La deschidere n'am fost de față l'a încheiere însă da. Eram cuprins de o nerăbdare, aprăpe fierbere-explicabilă. Mă așteptam la un act măreț înălțător, la o explozie puternică a sentimentului național și când colo? !

Măreț și nedescriptibilă a fost explozia de sentimente, dar nu în înțelesul dorit de aranjeri — grofi Károlyi, Apponyi, Horánszky, Beüthy Ákos, studenții și alții — După ultimul vorbitor oficios, s'a urcat un tiner de vre-o 24-26 de ani pe masă și a început declamarea unei poezii socialiste. Nesfârșite aplauze l'au însoțit și mii de piepturi au înțonat marselleisa la finea ei. Spun drept, că de mult n'am asistat la o manifestare atât de imposantă, atât de adevărat și tare simțită. Incercatusa Apponyi, încercatus'au studenți, Beüthy Ákos se facă liniște, se pornească alt curent, de geaba.

Ploați, nebăgați în samă s'au strecurat din sală, pânăcând tinerul declamator socialist a fost purtat în triumf pe umeri sub înșuflețitorele accente ale marselleisei. Caraghioși erau puținii unguri îmbrăcați în „disznagyar“. Nu 'ndrăneau să se uite în față, când s'au pierdut din sală. Înaintea parlamentului am asistat și la o scenă hazlie. Un slovac juca vesel — sirba, strigând „éljen a mágyár“ — i înjurând apoi gros slovacesece. —

E beat, nebun, din întâmplare ori pus la cale să află aci? Acestea erau întrebările cari mă frământau, la cari însă nu mi-am putut da un răspuns mulțămitor. Destul că mi se părea ciudată figură înaintea parlamentului, într'o astfel de zi și după pechul, cu care s'au început sărbările compatrioților.

Să înțelege că repede l'a 'nhățat un polișt. Abia au făcut însă câți-va pași și

slovacul nost se face aș tocmai săculețu pe spate și unde nu-mi lovește pe un ungu-raș în pept. Ei dar juca mai departe, strigând, éljen a mágyár și 'njurând slovacesece, eară poliștul ridea. Asta numa 'ntreacă. —

Sărbările de după prânz s'au început înaintea muzeului. — Multime enormă de omeni. Au vorbit Hollo și alții al căror nume mi scapă. De aci au pornit în conduct spre Buda la monumentul honvezilor. Dar cum? —

În frunte sute de socialiști cu flamura roșie și un teanc de tipărituri în trun vîrf de băț cântând gros Marselleisa. După ei honvezi dela 48 cu triclor maghiar. . .

. Așai că-i prefect de cartaristic tablou? . ? Nu-i vorbă și mulțimii care aștepta conductul în ferestrele și pe balcōnele împodobite li se părea puțin caracteristic cu deosibire jidanilor cu burtă de protă, dar ce se-le faci? — În Buda n'am fost, dar după cum spun martorii oculari, ba chiar și foile, aci s'ar fi ajuns scandalul culmea. Ceata de socialiști s'a postat în jurul monumentului, voind să împedee încununarea lui. Când au sosit studenți s'a năpustit cu furie asupra lor încercânduse ale smulge tricloru și îl sfârțica. O păruială regulată s'a pornit. Nici înaintea statuei lui Petöfi n'a putut fi bucuria curată căci abia s'a început oratorul oficios discursul și eată că și socialistii și ridică 'n slavă pe vorbitorul lor, care răcnea atât de grozav încât numai vocea(?) lui se mai auzea. Așa a decurs ziua de 3/15 Martie în Peșta. Dear avea compatrioții nostri jidano-maghiari tot astfel de sărbători naționale și de iar imita tot mai mult și cei de pe Alföld, nu ne-ar mai rămânea alta decât să închidem ochii muribundului dăcându-i ca buni creștini un „Dumnezeu să-i erte“.

Marcu.

Ședința generală a Academiei Române.

(Raportul asupra activității din 1897—1898)

Marți în 3/15 l. c. s'a deschis sesiunea generală a Academiei Române sub augusta presidenție a Maiestății Sale Regelui Carol. Este acesta a 32-a adunare generală a acestei instituțiuni, care în acest timp scurt a făcut uriașe progrese, a desvoltat o activitate de bogate roade încununată.

Primul raportul secretariului general al dlui Dimitrie Sturdza, prezentat în ședința de Marți. În raportul acesta vast se dă o iconă despre activitatea Academiei dela sesiunea anului trecut până la cea actuală. Din acest raport reiese, că muncă multă și zel mare s'a desvoltat în anul acesta, că lucrările Academiei devin tot mai intensive și succesele tot mai îmbucurătoare pentru neamul românesc din toate țările.

Stiind cât de mult se interesează cetitorii nostri de activitatea acestui suprem for național-cultural al nostru, estragem aci vre-o câte-va date mai esențiale din raportul dlui Sturdza. Este al 14-lea raport al d-sale, căci acum se împlinesc două cicluri de câte 7 ani, de când funcționează ca secretariu al Academiei.

(Partea generală). „Sesiunea generală deschisă astăzi este a 32-a adunare generală a acestei instituțiuni. Aducându-ne aminte de modestele ei începuturi, nu putem să nu simțim o adencă bucurie, vâdend desvoltarea, ce a luat Societatea Academică și pozițiunea înaltă ce ocupă astăzi Academia Română în mișcarea culturală a neamului nostru. Mijlocele, din ce în ce mai mari, cari s'au pus la dispozițiunea ei prin generose și patriotice donațiuni, îi permit să dea recompense însemnate pentru lucrări literare și științifice, ajutore numeroșe pentru studii. Colecțiunile Academiei constituiesc astăzi un adevărat te-saur național și în jurul lor s'a organizat cu înecet o muncă științifică, care mai ales pe câmpul istoric, merge crescând. Astfel instituțiunea noastră își îndeplinește din ce în ce mai cu folos menirea sa înaltă, da a înainta cultura românească, îndrumându-o prin știință pe calea progresului trainic“.

(Academia și Regele.) În decursul anului trecut Academia Română a avut oca-siune să se manifeste adencă recunoscință ce poartă Augustului președinte de onore și Protectorului Academiei pentru simțimentele

sale de înaltă bunăvoință și vie solitudine. Luându-se deja în 27 Martie 1895 decisiunea de a se publica din partea Academiei cuvântările rostite de Maiestatea Sa la diferite ocațiuni, în decursul glorioșei Sale domnii, — decisiunea acesta a fost dusă în îndeplinire. Publicațiunea a apărut în 10 Maiu a. tr. și poartă titlul: „Trei-deci de ani de Domnie a Regelui Carol I. 1866—1896“ și cuprinde 2 volume. Acestă prolicațiune a fost prezentată Maiestății Sale în semn de omagiu în 10 Maiu, cu care ocaziune presidentul Academiei, dl Kretzulescu a ținut o frumoșă alocuțiune. Maiestatea Sa i-a răspuns în termeni foarte călduroși, în care a accentuat, că „ridicarea și desvoltarea României, arătate în aceste două volume într'un mod sistematic, este o operă comună, împlinită de țera înțregă, și de acei cari au luptat, prin cuvânt, prin penă și prin sabie“.

Acastă valoroșă lucrare n'ar trebui se lipsescă din nici o bibliotecă românească.

(Membrii Academiei.) Perderi mari a suferit Academia în anul trecut. Dela închiderea sesiunei până astăzi au încetat din viață trei membri: Ion Ghica, G. Chițu, și Alexandru Roman, un membru ouor I. Steenstrup din Copenhaga și membrul corespondent St. G. Vêrgolici, prof. la universitatea din Iași. Afară de locul în secțiunea istorică devenit vacant prin mōrtea lui Al. Odobescu, s'au făcut alte trei vacanțe, cari vor fi completate în actuala adunare.

(† Alexandru Roman.) Despre Alexandru Roman, iubitul nostru profesor de limbă și literatura română, raportul Academiei amintesce următoarele:

„La 15 Septembre a încetat din viață, la Sebeșul-săsesc în Transilvania, Alexandru Roman, membru al Academiei dela înființarea ei, fiind dintre cei numiți la Aprilie 1866. El a fost unul dintre fruntașii cei mai luminați ai Românilor de peste Carpați, atât ca bărbat politic cât și ca publicist. Dela 1862 până la dăile lui din urmă, Roman a fost profesor de limbă și literatura românească în Universitatea dela Budapesta. El a luat o parte foarte iusemnată — precum cu toți scim la înțregă activitatea Academiei, participând la toate adunările generale anuale.

(Ședințele de peste an). În cursul anului Academia a ținut cu totul 38 ședințe ordinare, din cari 7 au fost publice. În ședințele aceste s'au făcut diverse comunicări și discuțiuni științifice. Dl Gr. G. Tocilescu a făcut comunicări despre cercetările importante arheologice făcute sub direcția dsale; a cetit următoarele lucrări importante 1. Comunațiuni arheologice și epigrafice asupra fotografiei antice a orașului Tomis; 2. Cultul și asociațiunile civile și religioșe la Tomis; 3. Geografia antică a Dobrogei. Dl B. P. Hașdeu a cetit despre Cronica Basarabilor, érde altă dată despre Negru-Vodă. Au mai făcut comunicări dñii Urechie, Dr. V. Babeș, N. Negreanu ș. a.

(Academia și cărțile bisericesci). Cu privire la importanta cestiune a reeditării cărților bisericesci (de care și noi în diarul nostru am tractat pe larg în anul trecut) cetim în raportul general al Academiei următoarele:

„Nouăle traduceri și edițiuni de cărți bisericesci, cari se fac de mai mult timp cu direcțiunea și cu îngrijirea S-tului Sinod, au format obiectul unei discuțiuni în Academie în ședința dela 13 Iunie. S'a observat, că atât în traducerele din nou făcute, cât și în reeditările traducerilor mai vechi de cărți bisericesci s'au introdus înnoiri de limbă, s'au fabricat cuvinte nouă și s'au întrebuițat construcțiuni și dispozițiuni de frase nepotrivite cu spiritul și cu tradițiunile limbii; s'a cerut ca Academia să caute modalitatea pentru a colabora de acum înainte cu S-tul Sinod la editarea cărților bisericesci și s'a propus ca de-oamdată instituțiunea noastră să însăre-neze pe unul din membrii săi, care, după ce va examina cu de amănuntul limba întrebuițată în acele cărți, să preseinte o relațiune asupra cestiunii revisuirii și rețipăririi lor. Cestiunea înțregă s'a rezervat spre a fi discutată în actuala sesiune generă.“

(Publicațiunile Academiei.) S'au publicat în anul acesta:

1. Cinci tomuri din „Analele Academiei”. În primul tom a apărut importanta lucrare a dlui C. Ollănescu: „Teatrul la Români”. Partea I. Datine, năravuri, jocuri, petrece, spectacole publice și altele;

2. „Istoria lui Erodote” în traducerea premiată a dlui G. I. Ghica.

3. „Hronicul vechimei a Romano-Moldo-Vlahilor”, de Dimitrie Cantemir, retipărit sub îngrijirea dlui Tociulescu;

4. „Acte și documente privitoare la istoria renașterii României”. „Hora Dobrogei”, lucrare premiată a reposatului Dr. D. Brândză;

6. „Cimiliturile Românilor” de Artur Gorovei, — precum și alte lucrări însemnate și documente istorice (5 tomuri din cercetările istorice ale lui Hurmuzaki).

(Averea Academiei) s'a sporit și în anul acesta în mod îmbucurător prin donațiuni, legate și fonduri. Dintre multele donațiuni amintim pe cea făcută de Eugen Alexandriu, Român originar din Galați; care trăiește în San Francisco, în California, și care a lăsat Academiei un legat de 2500 dolari (12500 lei) pentru a se da burse la sâraci. Precum se știe, averea Academiei a fost sporită în anul acesta și prin reposatul frântilivănean N. R. Daniulescu, profesor și inginer silvic, care s'a testat considerabil să averse într-o Academie române.

(Premiile din anul acesta). Se vor conferi cu totul 6 premii la adunarea din anul acesta, între cari unul de 8500 lei, 3 de câte 5000 lei, unul de 4000 și cel mai mic de 2000 lei. La aceste premii au concurs treizeci și patru de lucrări. Între concurenți se găsesc d-nii: Dobrogeanu-Gherea (Studii critice vol. III.) Nenițescu („Radu dela Afunati”, Dramă), M. Strajan (Chestiuni literare și pedagogice), Dr. Babeș, Stăncescu („Crâmpeie”) ș. a.

Premiile se vor conferi către sfârșitul sesiunii.

Noutăți.

Un mecenat român. Corespondentul nostru din Sebeșul sâsesc ne scrie următoarele: Eri în 9 Martie a fost înmormântat vrednicul cetățean de aici Gregoriu Forro, — recte Fara. Reposatul G. Fara s'a născut în comuna Vidra, în anul 1835, din părinți gr.-orientali. Ca măiestru cojocariu a lucrat în Zlatna, în Alba Iulia, unde s'a căsătorit cu Susana Balog, fca cantorului reformat de acolo, împrejurare ce l'a silit să treacă la confesiunea reformată. Stabilindu-se în 1856 la Sebeșul sâsesc, în urma străduinței și cinstei sale exemplare, prin priceperea deplină a branșei sale a pus la o parte frumoză avere materială, — bucurându-se până la sfârșitul vieții sale de stima și iubirea generală a tuturor cetățenilor Sebeșeni, mai ales însă de a Românilor, pe cari totdeauna i-a spriginit în tendințele lor culturale și naționale. În timpul din urmă purta deosebit interes față de meseriașii români și mulți măestri cojocari români au eșit din școala brăvului Forro. Cât de mult a iubit pe Români din Sebeș s'a vădit însă numai după moartea lui. În 8 Martie, la orele 3 p. m. s'a desfășurat la judecătoria reg. din loc testamentul reposatului, prin care a lăsat pe sama poporului român din Sebeș 8000 (opt mii) floreni. Conform dispozițiilor testamentare banii aceștia sunt a se transpune Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român cu mențiunea ca din interesele acestui fond să se creieze stipendii pentru copii români din Sebeșul sâsesc, cari se vor aplica la meserie și vor fi lipsiți de mijloace, precum și pentru gimnaziști. — Nemuritorul testator a mai lăsat și pe sâma biserice ev. luth. o sumă de 5000 fl. — La înmormântarea reposatului filantrop a asistat un public numeros, fără deosebire de naționalitate și confesiune. Institutul românesc de credit „Sebeșana”, al cărui membru devotat a fost, a depus pe sâciul reposatului o frumoză cunună. Cuvine-ni-se a cunoaște și a fi cu recunoștință față de acest act de binefa-

cere. Rari sunt azi binefăcătorii. Români, cinstiți memoria lor! Z^a.

Demonstrație ungurească la Brașov. În ziua de 15 Martie după prânz Ungurii din Brașov au ținut în sala Redutei de acolo o întrunire festivă, organizată de comitetul politic executiv al lor.

După terminarea sărbării — cum aflăm din Gaz. Trans. — toți participanții s'au despărțat într'un mare cortegiu, percurând străzile principale între strigăte și sbierături terribile.

Cortegiul de demonstrație marș prin aliarea inasilor și a caftelor unguri, când a trecut prin piață, demonstrații strigau: Abzug Kronstadt! „Eljen Kossuth!” „Eljen a király!” „Abzug a császár!” — Când demonstrația și-a ajuns culmea a intervenit poliția făcând câteva arestări. Mulțimea gălăgioasă s'a luat atunci după poliția care petrecea pe cei deținuți, făcând un scandal enorm, zberând și fluierând după poliști. A trebuit să intervină miliția pentru restabilirea ordinii.

În decursul demonstrației s'a arătat în piață și fișpanul. D-sa — spun foile ungurești — și-a exprimat indignarea față de purtarea poliției, și a dispus ca miliția să fie depărtată și demonstrații lăsați în pace.

Ungurii se îmbulzesc. Cât de neastemperată a devenit politica Ungurilor de a cuceri teren între naționalități se poate vedea ecclatant din următoarele: În zilele aceste au venit din Budapesta la Sighișoara mai multe căpetenii ale Ligei de maghiarizare în frunte cu faimosul rector universitar Herczeg Mihály. Scopul venirii lor în acest oraș a fost ca să înființeze o secțiune a Ligei maghiare, — lucru ce s'a și întâmplat spre marea bucurie a gazetelor ungurești și a obștei lor. Sighișoara este un oraș locuit de Sași și Români, ear unguri sunt numai funcționarii de stat, cocșii și servitorii. Și pentru acestia au înființat secția. — Altă minunație. Aici în Sibiu (!), unde Ungurii vor se prindă picior tot mai sigur, va fi o mică adunare ungurească în 29 Martie. Scopul acestei adunări — după cum suntem informați — va fi, de a pune basă la o bancă națională maghiară aci în Sibiu. Ați înțeles: bancă maghiară în Sibiu! Aflăm ca ovreii nostri de aici vor aranja cu acest prilej un banchet în onorea fondatorilor băncii. Saltă Israile!

Soția lui Dreyfus s'a adresat zilele aceste către ministrul francez de război cu rugămintea, să-i permită a petrece cu bărbatul său în exil pe „Inzula Dracului”. Cererea însă i-a fost respinsă. Legile franceze adevăd nu dau voie soției unui exilat, se urmeze pe bărbatul său în exil. În Rusia soțiile celor deportați în Siberia pe un timp de peste 50 de ani, pot să însoțească pe soții lor.

Procesul Zola. Curtea de casație din Paris se va pronunța în 31 Martie asupra recursului lui Zola, care se întemeiază pe 12 puncte.

În Paris se face colecție pentru prepararea unei medalii pe sama lui Zola. Pe o față a medaliei va fi gravat: „Dreptatea e neresturnabilă; nimic n'o poate opri în calea sa”. Pe fața cealaltă va sta: „Omăgiu lui Zola”.

Corpul învățătorilor din Vidra de sus aduce pe calea acesta mulțămitele sale stimatei domni, cari cu privilegiul producției scolare ținute în pomenita comună la 2/14 Febr. au binevoit prin contribuiri și suprasolviri a ajuta la sporirea bibliotecii scolare. Suma încursă a fost de 8 fl. 20 cr.

Societăți de cumpătare. Sub acest titlu a apărut în editura „Tipografiei” din Sibiu o broșură de Gavril Aluș, învățător, cuprinzând îndigări pentru înființarea de societăți de cumpătare. Prefața broșurei e scrisă, se înțelege, de dl. Dr. Eliă Dăianu, amic maniac al prefețelor. Costă 1 coronă.

Reuniune de însurăței. Cea mai nouă speție de reuniuni este fără îndoială reuniunea de candidați de însurătoare. Există până acum numai una, în St. Luis (America). Înființată în 1 Maiu 1897, ea are deja 58 membri. Membrii acestei reuniuni pot fi nu-

mai tineri (burlaci), cari au gânduri serioase de însurat și au ajuns vârsta de 21 ani dar n'au trecut de 35 ani. În decurs de 2 ani dela intrarea lor în reuniune trebuie să se însore, — astfel prescriu statutele. Spre acest scop societatea esmite mai multe comisii pentru a afla damele corespunzătoare, — un lucru nu totdeauna de tot. Societatea are și o patronesă în a cărei salon însurățul are voie a face cunoștința fiitorei sale mirese. Căsătoria se poate face numai cu învoirea patronesei și a presidentului. La ospăț asistă societatea într-oală, fiind acotă o petrecere familiară. Societatea poartă totodată toate cheltuielile de ospăț, plătește trăsura cu doi cai inelele de aur, buchețele de flori și camera nuptială. Membrii reuniunii fac părechei căsătorite și daruri.

Avis burlacilor nostri!

Trilby, roman de George dn Maurie, tradus de Afân de la Tuscias, a apărut de curând la Timișoara, 1 în tipografia lui H. Uhrmann. Tipariu bun, traducere primitivă.

Impărțire de pădureți. Vineri în 13/25 Martie n. c., la orele 11 din zi se vor împărți prin subscrisul comitet mai multe mii de pădureți: meri, peri, pruni, cireși, gutui etc. La împărțire vor avea întâietate școlile de pomărit ale școlilor noastre populare. Pădureții se iau în primire în amintita zi și a cialul numit din grădina seminarului „Andrei” (strada Schevis). Sibiu, 17 Martie n. 1898. Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu.

D. Comșa, preș. V. Tordășianu, secretar.

PARTEA ECONOMICĂ.

„Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiuului”.

(Urmare).

Juriul de premiare s'a compus astfel: Demetriu Comșa, president. Victor Tordășianu, Comșar. Emil Verzariu, Tordășianu de bancă. Dr. D. P. Barcianu, profesor (ales în locul lui I. Chirca din Seliște); George Bobeș, paroch, toți din Sibiu; Radu Istrate, proprietar, Petru Indries, notar, Ioan Boilocan, Ioan Iordan Cloaie, Oprea Halmagiu, economi, Ioan Druhora, paroch, toți din Boița; Dumitru Săcărea, paroch, Toma Nedelcu primar, ambii din Tălmăcel; Toma Dragomir, paroch, Nicolae Grecu, comerciant ambii din Porcești; Demetriu Săcărea, inv. în Sebeșul-de-sus; Valeriu Florian, preot, George Dănilă, inv. dir. ambii din Racovița; er în locul membrilor absenți: Ioan Micu, propr., Toma Doican, paroch și Ioan Ivan (din Sebeșul inf.); Ioan Mateiu, paroch (Sebeșul sup.); George Bobanga, econ. (Racovița); Ieronim Spornic, notar, Nicolae Vestelean, primar și Irimie Milea (Vestelean); Ioan Popovici, paroch, și Constantin Popovici, notar (Sadu), ș. a. ales supleți în persoane: Stăvici Coșa, Ioan Stoia Bobeș, Ioan Oprea Halmagiu, Ioan Brătescu, economi în Boița; Teodor Orlea, funcț. consist. în Sibiu; Ioan I. Roman, proprietar în Sebeșul inf.; Ioan Nedelcu, econ., Irimie Roman, inv. și George Comșa, notar, toți din Tălmăcel; Traian Florian, cancel. adv., Sibiu; Ioan Costeiu Rusalin econ. Porcești și Victor Florian, notar substituit în Racovița.

Juriul întregit și constituit a purces la examinarea vitelor, lucrare ce a ținut aproape 4 ore, după ceea-ce a urmat însași premiare și s'au distribuit pe basa listei de premiare următoarele premii:

Grupa I. Bovine de prăsilă:

premiul oor.	proprietarul	flvmuna
I. 12	Comuna polit. Tălmăcel, Tălmăcel	
Suma 1	12	

b) vaci.

premiul oor.	proprietarul	comuna
I. 6	Valeriu Florian preot	Racovița
II. 6	Ioan I. Cloaie, propr.	Boița
III. 5	Savu Vule, propr.	„
IV. 5	Maria G. Dănilă	Racovița
V. 4	Traian Bobeș, măiestru timplar	Boița
VI. 4	Radu Istrate, propr.	„
VII. 3	Ioan Dănescu, econ.	„
VIII. 3	Gligore Moldor, econ.	„
IX. 2	Ioan Ionascu, econ.	„
X. 2	Ioan Stoia Bobeș, econ.	„
XI. 2	Ioan Cocoș, econ.	„
XII. 2	Ioan Branea, econ.	„
XIII. 2	George Stoica, econ.	„
Suma 13	40	

c) junci, junince, tăurenci dela 1—3 ani.

premiul oor.	proprietarul	comuna
I. 6	I. I. Roman, propr.	Sebeș-inf
II. 6	Valeriu Florian, par.	Racovița
III. 6	Stefan Costeiu, econ.	Porcești
IV. 5	Ioan Ionascu, econ.	Boița
V. 3	Maria Dolomeiu, econ.	„
VI. 3	Michail Onea Rădoi	Tălmăcel
VII. 3	George Sînu, econ.	Racovița
VIII. 3	Ioan Bobeș, econ.	Boița
IX. 2	Ioan Neamț, econ.	Tălmăcel
X. 2	Nicolae Donia, econ.	Boița
XI. 2	Paraschiva Leuța, econ.	„
XII. 2	Iordan Cloaie, econ.	„
XIII. 2	Ioan Hoadria, econ.	„
XIV. 2	Vasiliu Oprea Halmagiu, econ.	„
XV. 2	Ioan Boidon, primar	„
XVI. 2	Ioan Arton, econ.	„
XVII. 2	Const. Roman, econ.	Tălmăcel
XVIII. 2	Ioan Culpătoria, econ.	Boița
Suma 18.54;		

(Va urma).

Din Public*)

O lamurire.

Într-o notiță din nrul 53 al „Tribunei” a. c. se vestește, că eu am încetata a face parte din redacția acestui diar.

Tonul suspect al notiței acesteia, pe cât de laconice pe atât de veninoasă, — prea ușor poate induce în eroré on. public românesc și mai ales pe cei ce mă cunosc, personal ori din cele ce-am publicat în diarul, căruia de doi ani îi servesc cu totă căldură și cu tot devotamentul, ce se cer muncitorilor unei foi naționale românești.

Fie că prin notița în chestie s'a intenționat a mă prezenta defavorabil, fie că nu s'a intenționat așa ceva, — îmi țin de datorință a preveni ori-ce eventuală seducere ori aberație a on. public românesc. În urmare declar următoarele:

Nu-i adevărat, că eu am încetat a face parte din redacția „Tribunei”. Ci — de drept — aci ca și până acum sunt colaborator intern al „Tribunei”. Asta pe temeiul unui contract legal ce-am încheiat pe termen de un an cu societatea „Tipografia”, reprezentată prin însuși directorul executiv Dr. E. Dăian.

Notița de susp. Dăian anunță încetarea mea de a fi membru al redacției „Tribunei”, se reduce exclusiv la un procedeu ilegal, vlnic și brutal al directorului executiv Dr. E. Dăian. Acest domn, pornind din meschine interese, cari se vor dovedi la timp, — m'a demisionat ca din senin, fără nici un termen, ci imediat cu ziua următoare, pe lângă asta sub pretexte ridicole și — ce e mai grav — fără știrea și învoirea on. Direcțiunii a „Tipografiei”, ba chiar fără știrea și învoirea dlui Dr. Ioan Rațiu, cu care dl Dăian convine și de și cel puțin de două-ori! Mai mult. Dl Dăian a dus volnicia atât de departe, că a desconsiderat cu deservire chiar și contractul încheiat între noi.

Pe lângă toate aceste brutale proceduri, același domn m'a esprimit „speranța” — cât jezuitism! — că o vom sfârși „ca prieteni”!

Firește, am respins cu indignare această „speranță”, pe cum respinsesem și scrisoarea de demisionare ce mi-o adresase d-sa. Totodată i-am declarat categoric, că eu nu mă privesc demisionat, ci voi urma să lucrez în redacție. Dar, în redacție, dl Dăian m'a amenințat cu forța poliției, și cu puterea m'a împedecat să mai lucrez. Pe urmă, ca să pue vîrf brutalităților, a publicat în „Tribuna” că am încetat a fi membru al redacției, — deșon. direcțiune nu știe nimic de toate acestea, și deși chiar dl Dr Rațiu îmi promisese, că deocamdată cazul nu va apăre în „Tribuna”.

De vreme-ce asemenea proceduri vlnice, teroristice și brutale au de urmare stări anormale și anarhice, cari primejduesc nu numai interesele celor angajați la foile comitetului național, ci chiar interesele naționale reprezentate prin aceste foi, lăsându-se ele la bunul plac al unui Erostrat, care a isgonit până acum pe toți redactorii și colaboratorii angajați la „Tribuna” sub „directoratul” d sale, — nutresc nădejdea tare, că on. Direcțiune a „Tipografiei” va ști înfrâna odată pe acest desfrănat și va da ascultare recursului ce voi înainta în chestie.

La cas contrar, mă voi vedea silit a da în vileag fapte concrete și acte autentice, cari se pue în adevărata lor lumină actualele stări dela „Tribuna”, pentru-ca on. public românesc să vadă pe ce povârniș e împins acest organ de însuși „directorul” său.

Sibiu, 21 Martie n. 1898.

Ioan Scurtu.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acesta redacția nu primesce responsabilitatea.

Editura și tiparul tipografiei archidieceșane.